

НЕЗАЛЕЖНАЯ БЕЛАРУСЬ

ПАЛІТЫЧНА - ГРАМАДЗКАЯ І ЛІТЭРАТУРНАЯ ЧАСОПІСЬ.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ:

Вільня, Вострабрамская, 9.

Выходзіць ТРЫ разы у тыдзень:

у панядзелкі, серады
і пятніцы.

ЦЭНЫ АБВЕСТАК:

1 радок перад тэкстам 4 рублі

1 радок пасля тэксту 2 рублі

№ 8.

Вільня, Панядзелак, 27 кастрычніка 1919 г.

Цана 50 кап.

Беларуская армія.

Цэнтральная Беларуская Рада Віленшчыны і Горадзеншчыны дала гэткую тэлеграму ад прадстаўнікоў Беларускай Вайсковай камісіі: „Загад аб фармаванні арміі падпісаны ў чацьвер. Пасылаем найглыбейшае прывітаньне ў гістарычную часіну пачатку тварэньня збройнай нацыянальнай сілы, каторая будзе бараніць Бацькаўшчыну“ Аляксюк, Канапацкі, Аўсянік, Фохт.

Гэткім парадкам з маэнтну падпісаньня загаду Галоўным Камандуючым Польскіх Войск Язэпам Пілсудскім, верым, пачнецца запраўды арганізацыя Беларускага Войска. Пачнецца арганізацыя нацыянальнай збройнай сілы, тае сілы, якой беларусы дабіваліся, пачынаючы з першага зьезду пасля рэволюцыі ў Расеі, якой дамагаліся на ўсіх зьездах агульна-беларускіх і вайсковых, якую тварыць урачыста пастанавіў Усебеларускі Конгрэс 1917 году. Пачынаецца запраўды тварэньне тае нацыянальнае сілы, якой дабівалася яшчэ Беларуская Рада ў Вільні, якой дамагаўся Беларускі Зьезд Віленшчыны і Горадзеншчыны сёлета

ў чэрвені, якой дабівалася ўвесь час Цэнтральная Беларуская Рада Віленшчыны і Горадзеншчыны, настала часіна, якой чакалі і жадалі, да якой тужылі ўсе беларусы з Беларускай зямлі, асвабоджанай польскім войскам ад бальшавікоў.

Войска—гэта залог будаваньня свайго гаспадарства. Войска ў нас павінна быць шчыра-нацыянальным. Ніякая Дэнкінская ці Кольчакаўская орыентацыя не павінна знайсці ў ім месца. Гэткага элементу трэба сьцерагчыся ў Беларускай Войску, як найгоршага раскладу. Арганізаваць сваё нацыянальнае войска мы павінны ўзіраючыся на тое, як тварылася нацыянальнае войска ў Польшчы, Літве, Латвіі, Эстоніі і Украіне (Петлюра).

Наша Бацькаўшчына Беларусь гэта цяпер ужо край, каторы запраўды жадае свайго незалежнага гаспадарства і мы павінны і можам стварыць сваю нацыянальную армію і мы яе створым. Створым яе такую, што яна будзе ваяваць проці ўсіх непрыяцеляў нашае Бацькаўшчыны, ці гэта будуць бальшавікі, ці Дэнкін.

А ПОШНІЯ НАВІНЫ.

Паведамленьні Польскага Генэральнага Штабу.

Фронт Літоўска-Беларускі.

Варшава 23—X. (ПАТ). Атакі непрыяцеля ў раёне на поўдні ад Полацка прынялі інтэнсыўны характар, цяжкія бітвы ідуць. У раёне Бабруйска неспадзеўным нападам мы разграмілі пад Цецюшамі канцэнтраваны ворага. Узятая здабычы 180 палонных і 2 гарматы.

У кірунку Лунінца бяз зьмен.

Варшава 24—X (ПАТ). У раёне Полацка бальшавікі, уводзячы ў бітву новыя сілы, упорна атакуюць нашыя аддзелы.

На рэшце фронту бяз зьмен.

Варшава 25—X. (ПАТ). Баевая дзейнасьць ў паўночна-ўсходнім кірунку аслабла. Атакі бальшавікоў, якія аднавіліся на участках Барысава і Бярэзіны адбіты. На рэшце фронту бяз зьмен.

Паведамленьні генэральнага штабу галоўнага атамана Петлюры ад 16 кастрычніка.

Нашае наступленьне проці Дэнкіна закончылася з удачай. Пад нашым навадам непрыяцель адступіў па лініі чыгункі на Адэсу і ў кірунку Гайварон. Ідуць бітвы за места і станцыю Кодыма. У раёне Оратава ідуць цяжкія бітвы. Непрыяцель умацоўваецца, сцягаваючы значныя ваенныя сілы.

На бальшавіцкім фронце бяз зьмен.

17 кастрычніка. На ўсім фронце Дэнкіна ідуць цяжкія бітвы.

У мясцовасьці Тэпліноў перайшло да нас 300 дэнкінскіх самахвотнікаў. У тылу Дэнкіна паднялося паўстаньне сялян. Паўстанцы груп атамана Зеленага занялі станцыю Бобруняк, Белую царкву і Цвіткава.

На бальшавіцкім фронце супакой.

18 кастрычніка. У раёне Брацлава ідуць цяжкія бітвы з Дэнкіным.

На бальшавіцкім фронце супакой.

Бітвы проці Дэнкіна.

Інспэктар украінскай арміі паведаміў тэлеграмаю, што група войск, якая аперуе проці Дэнкіна, 14 кастрычніка перайшла ў наступленьне, каторае з удачай развіваецца. Здабыта шмат жаўнераў, ваеннае здабычы, браніраваны поезд. Настрой войск добры.

Украінская ваенная дэлегацыя.

20 кастрычніка украінская ваенная дэлегацыя пад старшынствам палкоўніка Аляксея Даньчыка падпісала ўмову аб пераміры на ўкраінскім фронце да 9 лістапада г. г.

Бітвы Петлюры з Дэнкіным.

У «Вперед» з Адэсы паведамляюць: „Карыстаючыся тым, што Дэнкін заняты на бальшавіцкім фронце, украінцы напалі на яго моцнымі аддзеламі на лініі Балта-Умань. Хаця армія Дэнкіна і моцная, але-ж яна ўдзержацца ня можа дзеля таго, што галоўныя сілы заняты пад Кіевам“.

Прысяга Украінскай Народнай Рэспубліцы.

Каменец-Падольскі 18—X. Адбылася прысяга ўраду, войска, галоўнага Камандуючага і Начальніка дырэктарыі Петлюры на вернасьць Украінскай Народнай Рэспубліцы.

Паўстаньне ў Дагестане.

Парыж. Сюды тэлеграфуюць, што у Дагестане (Каўказ) паднялося паўстаньне, і што яго паддзержуе Грузія, з мэтай зробіць перашкоды Дэнкіну.

Кіяў пераходзіць з рук у рукі.

Вена. Бальшавікі, сьцягнуўшы падмогі ў лічбе аднае дывізіі з польскага фронту, 15 кастрычніка атакавалі Кіяў. Ён здарылася ўзяць места, але-ж скоро яны былі выбіты адтуль ахвотнікамі. Покуль што бальшавікі трымаюцца ў заходнім і паўночным частках места.

Немцы адхінуліся ад украінцаў.

Бэрлін 24—X (БВД). Нямецкі ўрад паведаміў украінскага прадстаўніка ў Бэрліне Форша, што пакідае з ім усялякія зносімы.

Адозва усерасейскага Патрыярха Ціхана.

Наўэн 23—X (ПАТ). Пад угрозай разстрэла бальшавікі прымусілі Патрыярха Ціхана зьвярнуцца да праваслаўных з асобнаю адозваю, у якой кажацца, што толькі бальшавіцкі ўрад законны.

Бальшавікі ўцікаюць.

„Варш. Реч“ дастала весткі, што нядаўна цераз Варшаву паехала жонка Троцкага ў Швайцарыю.

Конфэрэнцыя.

Варшава 24—X (ПАТ). Па ініцыятыве бюро кангрэсовых прац пад старшынствам Федаровіча адбылася конфэрэнцыя асобных прадстаўнікоў польскіх арганізацый у Расеі па пытанню аб расейскіх акраінах.

Ля Пецябургу.

Вена 24—X (ПАТ). „Прывізь“ (расейская газета ў Бэрліне) друкуе паведамленне з фронту Юдэніча ад 23 кастрычніка: „На ўсім фронце цяжкія бітвы. Нашыя войскі, ня гледзячы на моцны адпор непрывіцеля, дайшлі да Пуцілаўскіх заводаў і Пецябурскага шосэ. Нашая кавалерыя вядзе бітву на ст. Колпіно, стяраючыся знішчыць дарогу чыгункі Пецябург—Вологда, апошняя лінія, якая засталася ў руках бальшавікоў. Зьлезную дарогу паміж Гатчынаю, Красным Сялом і Царскім Сялом мы паправілі.“

Польская місія ў Расею.

„Варшавская Рэч“ паведамляе, што польская місія да генэрала Дэнкіна, на чале якой ёсьць п. Скомпскі, выязджае 25 кастрычніка, а польская місія да адмірала Колчака, на чале якой стаіць п. Таргоўскі, выедзе 1 лістапада.

Робяць грошы.

Урады Колчака і Дэнкіна выдалі новыя расейскія рублі, за якія паручыўся англіцкі ўрад.

Паўстаньне проці Дэнкіна.

Украінскі Козак“ паведамляе; у вобласці Фундуклееўкі дэнкіноўцы бьютца з паўстанцамі, якіх сабралася балеі за 10.000.

Паўстанцы арганізуюцца і хочуць злучыцца з украінскаю арміяй.]

Каля Палтавы таксама вялікі рух паўстанцаў.

Блізка Кацярынаслава стаіць аддзел Гладчэнкі, каторы мае 5.000 людзей і хоча заняць Кацярынаслаў.

Падробнасьці заняцця Кронштата.

Варшаўскія газеты паведамляюць, што Кронштат, пасля даўгога бамбандыроўкі англіцкага флёту і вялікіх налётаў аэропляннаў, занялі англіцкі 17 кастрычніка. На востраве Котліне высадзіўся англіцкі дэсант і заняў крэпасць.

Мобілізацыя ў Літве.

Коўна 23—X (ПАТ). Ува ўсёй Літве, якая знаходзіцца пад урадам Тарыбы абвешчана асаднае палажэньне. Мобіліза-

ваны ад 1896 па 1899 і 1900 г. г. На 25 г. м. склікана Тарыба. На масавам сабраньні ў Коўне дамагаліся каб тыя палякі, каторыя жывуць у ваколіцах дэмаркацыйнае лініі выехалі.

Заява Начальніка Польскага Гаспадарства аб балтыцкіх справах.

Варшаўскага корэспандэнта «Times'a» прыняў Пілсудскі, і меў з ім гутарку. Начальнік Гаспадарства заявіў: „Уплыў Нямецчыны ў гэты час у Прыбалтыцы павялічыўся, а Антанты ўпаў. Вайна з бальшавікамі для Польшчы ня страшна. З ваеннага боку мы моцны, нам патрэбна толькі падмога адзежаю, а яе саюзнікі нам могуць даць.“

Вялікаю небаспэчнасьцяй зьяўляецца нямецкая армія ў Літве. Фон-дэр-Гольца паслаў Людэндорф. Нямецкія монархісты ведаюць, што ў сябе дома ім разьлічаць няма на што, дзеля гэтага яны хочуць скарыстаць з Прыбалтыка каб сканцэнтравалі там свае сілы. Яны іграюць двайную ролю: займаюць Курляндыю, каб ня даць падыйсьці бальшавіком і ў гэты самы час памагаюць ім проці Польшчы. У патрэбную часіну яны запрапануюць свае ўслужы Юдэнічу, Дэнкіну і Колчаку. Калі-б Антанта прымусіла армію Гольца выйсці з Прыбалтыкі, дык гэта оыло-б палёгкай для ўсяе ўсходняе Эўропы. Калі немцы там застаюцца, дык канечна будзе барацьба паміж намі і Нямецчынаю.“

Планы расейскае рэакцыі.

Амерыканская „Трубна“ паведамляе. „Вялікі князь Кірыл Уладзіміравіч з генэралам фон-дэр-Гольцам зробіў гэткую ўмову: Кірыл дае грошы генэралу, каторы абавязуецца пасадзіць яго на пасаду цара ў Расеі. Кірыл, каторы жыве цяпер у Бэрліне, улетку 1917 году ўцёк з Стокгольму, захапіўшы з сабою вялізарную суму золата. План Гольца гэты — паперадзіць генэрала Юдэніча, захапіць Пецябург і потым пайсьці на Маскву“.

Бальшавікі разьбіты.

Прага 24—X (ПАТ). З Масквы паведамляюць, што бальшавікі разьбіты на ўсіх фронтах. Устанаваньне бальшавіцкага ўраду далей немагчыма.

Масква акружана з усіх бакоў.

Цюрых 22—X (ВБК). З галоўнае кватэры Дэнкіна паведамляюць, што Масква акружана з усіх бакоў. Усе дарогі, якія йдуць на Маскву сапсаваны.

Планы Гольца.

Ковенская газета „Lietuva“ паведамляе, што генэрал фон-дэр-Гольц прапанаваў польскаму ўраду падзяліць Літву паміж Польшчаю і Нямецчынаю, пры гэтым аддаваў Польшчы Коўна і Сувалшчыну, а Нямецчыне даставаліся літоўскія землі на поўнач ад Коўны. Польскі ўрад не згадзіўся весці якія-нібудзь перагаворы ў гэтым пытанні.

Паварот эмігрантаў з Амерыкі.

Па заяве амерыканскага ўраду, 1.300.000 эмігрантаў хоча вернуцца ў Эўропу. У чэрвені выехала 1.000 чал. Гэтка вялізарная лічба рээмігрантаў паясняецца з аднаго боку—тугою на бацькаўшчыне, з другога жаданьнем па сягонняшняму нізкаму курсу нізкае валюты (прыкл. за 40 руб. царскіх 1 доллар амэ-

рык.) закупаць на сваёй бацькаўшчыне дамы і землі, калі прыняць пад увагу, што кожны, што варочаецца дамоў возьме з сабою хоць 3.000 доляраў, то ўвоз доляраў ў Эўропу зробіць вяліманную суму—4 мільярды.

Румынска-украінскі саюз.

Львоў 23—X. Украінскія газеты паведамляюць з Каменец-Падольску, быццам туды прыехала з Букарэшту ўрадавая румынская місія з лістом ад прэзыдэнта міністраў Братіану, ў каторым Братіану пропонуе зробіць румынска-украінскі саюз.

Паўстаньне ў Пецябургу.

Вена 24—X. (ПАТ). „Associated Press“ паведамляе: у Пецябурзе паднялося паўстаньне. Як чуваць, контр-рэвалюцыйны рух захапіў і савецкія войскі на фронтах.

Бітвы за Рыгу.

Лібава 25—X (ПАТ). Бітвы за Рыгу існуюць. Немцы абстрэліваюць вокзал. 19 кастрычніка нямецкая артылерыя абстрэла англіцкі флёт ў ружскай затоцы. За гэтае англіцкі абстрэлілі нямецкія пазіцыі. Нямецкая артылерыя карыстаецца газавымі бомбамі.

Беларуская школа.

ШКОЛЬНАЯ СПРАВА ў МЕНШЧЫНЕ.

У Вільню прыехаў прадстаўнік ад Беларускага Нацыянальнага Камітэту ў Менску і Беларускае Школьнае Рады Меншчыны, Лаўнік Менскага Магістрату, шэф сэкцыі асьветы і апекі грамадзкай п. Ч. Родзевіч у справах школьнага пытаньня як Меншчыны, так і места Менска.

Ён прадставіў ў Упраўленьне „Усходніх Зямель“ дэталічна апрацаваны коштарыс на беларускія школы Меншчыны ў тэй лічбе і на вышэйшую школьную ўстанову Пэдагогічны Інстытут у Менску, на агульную суму каля 9 мільёнаў рублёў на год. Відаць, што коштарыс апрацаваны вельмі скромна, бо ў гэтую лічбу ўваходзяць да 1000 беларускіх пачаткавых школ, 2 беларускія вучыцельскія сэмінарыі ў Менску і Барысаве, Пэдагогічны Інстытут, 2 беларускія гімназіі, выдавецтва школьных падручнікаў, утрыманьне паведавых інструктароў і шмат іншых арганізацыйных прац.

Відаць, што Школьная Рада Меншчыны шчыра рупіцца аб школьнай справе і можна зусім спадзявацца на падзяржаньне у Упраўленьні „Усходніх Зямель“, дзе павінны зразумець важнасьць часіны і значэньня беларускае школы, калі ўлада стаіць на грунце адбудовы Беларусі, як гэта нам кажа адозва п. Язэпа Пілсудзкага. Мы спадзяемся, што коштарыс Школьнае Рады Меншчыны будзе цалком зацьверджаны.

Што да каштарысу Менскага Магістрату, то трэба сказаць, што Менскі магістрат мусіць мець зацверджаны даволі вялікі каштарыс на школы і прытулкі, бо патрэбы яго такія, якіх мусіць няма у ніводнага места нашага краю. Ня глядзячы на тое, што Сэкцыя Асьветы і Грамадзкай Апекі Магістрату шчыра клапаціцца аб лёсе ўсіх школ і прытулкаў, школы і прытулкі ў вельмі цяжкіх матэрыяльных варунках. Гэтак вучыццлі мескіх школ ужо трэці месяц не дастаюць пэнсіі, дзеці прытулкаў не дастаюць хлеба, а ў мескую касу з абрабаванага большавікамі места грошы не паступаюць. Толькі адна надзея, што, калі ўлада клапаціцца аб лёсе грамадзянства і бедных дзяцей, то дасць грашавую падмогу, і гэта тым балеі, што Менскі Магістрат змушаны апякавацца ўстановамі ня зусім мескімі, як прыкладам: каля 400 ёсьць дзяцей уцекачоў, або сірот з вёсак Меншчыны, школа сьляпых, школа глуханаемых і шмат іншых, аб каторых павінна было-бы клапаціцца гаспадарства.

Зьдзек над беларускімі вучыццямі ў Слоніміскім павеце.

Нам пішуць:

„Група вучыццляў Слонімскага павяту зьвярнулася да мясцовага школьнага інспектара з прозьбай аб пазваленьні адчыніць у павеце беларускія школы.

Дасталі адказ такі, што чыста беларускія школы быць ня могуць, калі хочуць, можа пазволіць толькі на польска-беларускія, а дзеля гэтага павінны праслухаць польскія вучыцц курсы. Ня маючы іншага выхаду вучыццлі згадзіліся і паехалі на польскія курсы ў м. Дзятлава пад Слонімам, на каторых выкладаў толькі ксёндз і некая яшчэ паненка. Курсы кончылі—аднак школ і дагэтуль не пазваляюць адчыніць і не зацвярджаюць вучыццляў.

Гэтыя-ж вучыццлі, будучы на курсах у м-ку Дзятлаве, хацелі паставіць спектакль і згуляць „Сягоняшнія і даўнейшыя“ К. Буйло. Ужо і дазваленьне дасталі, аж прышоў загад забараніць, тады вучыццлі ізноў пачалі старатца аб пазваленьні—і адказ і... арэштавалі. Арэштаваны: вядомы паэта і дзеяч Вайскавай Рады пад час разгону большавікамі Усебеларускага кангрэсу Ігнат Дварчанін, Антон Пузановіч, Сьцяпан Коска, Аляксандар Коска, В. Кравецкая. Сядзяць ад 30 верасня ў абозе палонных, гдзе пануе пошасьць тыфусу і халеры, памірае там да 25-цех чалавек у дзень. Яны ў вельмі цяжкім палажэньні. Аляксандар Коска ўжо хворы. Вінавацаць іх у тым, што пад пакрыўкай беларусаў хочуць унясіці шкодны разлад у грамадзянстве“.

Расіца.

Зачыненне Беларускай гімназіі.

Школьны інспектар Віленскага вобласнага п. Вэнцлаўскі паведаміў, што зачыненай польскімі ўладамі Буцлаўскай Беларускай гімназіі ён ня можа даць дазваленьня на яе адчыненне, затое, наколькі будуць да

гэтага падхадзячыя варункі, з боку школьнага Вокругу, ня будзе перашкод да адчынення там народнай Беларускай школы“. Па поваду гэтай пастановы Начальніка Віленскага Школьнага Вокругу, Цэнтральная Беларуская Рада Віленшчыны і Горадзеншчыны падае востры пратэст на імя Цэнтральнага Польскага Ураду.

Мэморыял з прычыны неаплаты пэнсій беларускім вучыццям.

Цэнтральная Беларуская Рада Віленшчыны і Горадзеншчыны падала на імя Генэральнага Камісара Усходніх зямель мэморыял у справе неаплаты беларускіх вучыццляў, просячы, каб у справе аплаты беларускіх вучыццлі былі ў правах зраўнаны з польскімі вучыццямі.

Чаго ім хочацца?

На першым пасяджэньні Магістрату ў Вільні соцыялістычная польская фракцыя выступіла з дэкларацыяй, ў якой паміж іншым кажацца, што край наш, Літва і Беларусь, з сваёй сталіцаю Вільняю, зьяўляецца абасобленаю цэласьцю пад паглядам эканаміцкім і палітычным і паказываецца, што рабочы народ, каторы ёсьць цэнтрам польскага насяленьня ў Вільні, бязумоўна цягне да Польшчы і жадае, як найцясьнейшага злучэньня з польскімі работнікамі. У сваёй барацьбе кажацца ў дэкларацыі, за здабыццё правоў для рабочага народу, мы польскія соцыялісты лічым, што аднаю формаю злучэньня з Польшчаю, злучэньня, якое гарантуе свабоднае разьвіццё ўсіх народаў нашага краю, ёсьць фэдэратыўны саюз Літвы і Беларусі з Польшчаю. Толькі Устаноўчы Сойм,—у Вільні, скліканы з цэлага краю на дэмакратычным грунце, можна сказаць аб праўна-дзяржаўных формах злучэньня з Польшчаю“.

Аўтары гэтае дэкларацыі кажуць, што яны польскія соцыялісты, значыць палякі. Ня зусім зразумела, як гэта будучы паляком можна мець сьмеласьць гаварыць як-бы ад імяні Літвы і Беларусі.

Калі віленскія польскія работнікі так цягнуць да Польшчы, дык на здароўе! Ніхто не перашкаджае. Але-ж таму толькі, што палякі цягнуць да Польшчы, крычаць аб фэдэрацыі ня зусім добра выглядае.

Мы згаджаемся з польскімі соцыялістамі з тым, што павінен быць скліканы Устаноўчы Сойм з усяе Літвы і Беларусі, каторы павінен пастанавіць аб дзяржаўных адносінах нашага краю да суседзяў. Устаноўчы Сойм можа пастанаўляць перш-на-перш прынцыпіяльна аб фэдэрацыі з тым ці іншым суседнім

гаспадарствам, а потым ужо аб формах гэтага злучэньня, а ня толькі аб формах, як гэта думаюць польскія соцыялісты.

З БЕЛАРУСІ.

М Е Н С К.

Вацлаў Іваноўскі і Трэпка вярнуліся з большавіцкага палону.

Як кажуць прыбыўшыя з Менску, у Менск вярнуліся з большавіцкага палону, дзе былі закладнікамі, беларусы проф. д-р. хімік Вацлаў Іваноўскі і інжынер Трэпка.

Р.-к. біскуп Лозінскі і рэктар дух. сэмінарыі кс. Абрамковіч вярнуліся ў Менск. Яны будуць чытаць лекцыі ў сэмінарыі.

Падмога ў 100,000 р. Па дакладу і каштапісу сэкцыі асьветы і апекі грамадзкай пры магістраце м. Менску і па асобістаму дакладу кіраўніка сэкцыі п. Ч. Родзевіча аб цяжкім палажэньні школ і іх вучыццляў, начальнікам вобласнага адпущана часовай падмогі 100,000 руб. да часу, пакуль будзе зацверджаны каштапіс усіх школ на ўвесь вобласны. Бараніць каштапісы ў Упраўленьні усходніх зямель ад імяні Менскага Вокругу едзе Акружны інспэктар, п. М. Каус.

У Цэнтральным саюзе спажывецкіх коопэратываў Беларускага краю ў Менску.

На пасланую праўленьнем цэнтральнага саюзу спажывецкіх коопэратываў Беларускага краю просьбу зацвярдзіць уставу саюзу ад упраўленьня Менскага вобласнага дастаны адказ, што устава можа быць зацвярджана пасля зьмены некаторых пунктаў устава.

Важнейшыя пункты, якія трэба зьмяніць гэтакія:

1) З 1 студня як удзелаводзтва, так і ў перапіску павіненна ужывацца польская мова, заместа польскае можна карыстацца і беларускаю; 2) спыніць часова культурна-асьветную дзейнасьць; 3) папоўніць раду саюзу 5 прадстаўнікамі ад польскіх коопэратываў; 4) рэарганізаваць склад інструктараў, прозвішча і біяграфія кожнага інструктара павінна быць пасведчана 2 вядомымі ў Менску грамадзянамі; 5) без зацвярджэньня ўпраўленьня Менскага вобласнага інструктару нельга пачынаць працы“.

У Менскіх чыгуньнікаў.

Застаўшымся без працы менскімі чыгуньнікамі польская ўлада абяцалася даць падмогу ў лічбе аднаго мільёна рублёў. Цяпер выявілася, што ні падмогі, ні коопэратыва ня можа быць, бо на гэта няма грошай. А аб выездзе ў Расею сказана, што ў гэтым кірунку будзе зроблена магчымая падмога на выезд у Украіну, але толькі туды, гдзе ўлада ў руках Петлюры.

Расейская агітацыя ў Беларусі.

„Goniec Miński“ друкуе інструкцыю № 4, якая выдана партыяю расейскіх соцыялістаў-рэвалюцыянераў, якая агітуе за прылучэньне Беларусі да Расеі.

Дзейнасць беларускіх арганізацый у Адэсе.

II.

Яшчэ ў Кіеве „Совещаніе“ дастала пазваленне на формаванне заходняй арміі. Гэн. Гальфтэр разам з Гортынскім паехаў у Кацярынадар, узяўшы з сабою мэморандум ад Цэнтру, да Дзнікіна прасіць згоды на фармаванне заходняй арміі.

Тым часам Бахановіч на адным пасяджэнні Цэнтру запрапанавалі скласці з яго сяброў Урад Беларусі на тым грунце, што з заняццем Менску большавікамі Беларускі Урад распаўся. Гэта пропозыцыя правалілася.

На другі дзень Бахановіч агласіў на пасяджэнні Цэнтру вестку з Слоніма аб адбыўшымся там з'ездзе дэлегатаў усяе незанятай большавікамі Беларусі, каторы абраў краёвы Урад, пад назовам Дырэкторыі, з 4-х асоб, на чале якіх стаў Бахановіч. Пры гэтым быў паказаны дакумэнт ад імя з'езду.

У склад Ураду Бахановіч заклікаў Розэна, Базарэвіча, Удгофта і іншых.

Склад Цэнтру пакінулі Кіеўскае Савешчаніе і Гродзенскі цэнтральны Камітэт, не прызнаючы новага ўраду, і цэнтр разваліўся.

Авантура Бахановіча заняла шмат часу, бо трэба было вывесці яго на чыстую воду і каб яго ўрад ніхто ня прызнаў. Вярнуўшыся з Кацярынадара Гальфтэр прывез пазваленне і грошы на фармаванне заходняй арміі. Зарганізаваўся штаб, у які, аднак, ніхто з беларускіх дзеячоў не увайшоў.

Не давяраючы Гальфтэру, беларускія дзеячы дабіліся перад саюзным камандаваннем у асобе Д. Ансельма пазвалення на формаванне нацыянальных беларускіх войск з асобнаю формаю. Фармаванне было даручана Вэнту, каторы яго не паспеў закончыць, бо саюзныя войскі скоро пакінулі Адэсу.

Пры дабравольцах беларускія арганізацыі Адэсы былі разгромлены.

У студні 1919 г. у будынак беларускіх арганізацый убіўся Саюз Рускіх людзей, знішчыў нацыянальныя знакі, спаліў бібліятэку, разграбіў коопэратыў і наглуміўся над быўшымі ў ім асобамі.

Абароны нідзе не удалося дабіцца, хаця ж справа і разглядалася у мясцовай Думе.

Усякая праца, навет культурная і па апецы над уцекачамі, спынілася.

З прыходам Савецкай Улады Адэскай Рада пераформавалася у Працоўную Раду, у прэзідыум якой увайшлі Трафімаў, Некрашэвіч і Цэрах. Прэзідыум увайшоў у Колегію Беларускага Сэкрэтэрыату пры адзеле па нацыянальных справах. Астатні існаваў толькі 1½ месяцы, але і за гэты час выдаў беларусам 84 тыс. на культурна-просветную працу і 25 тыс. руб. на помач уцекачам. Па ліквідацыі сэкрэтэрыату была заложана беларуская секцыя пры адзеле народнай асветы, у склад якой увайшлі Москвін, Некрашэвіч, Баліцкі Пятліцкая.

Арганізаваўся беларуска-літоўскі работніцкі клуб пад кіраўніцтвам студэнта беларуса Таўкача, каторы залажыў досыць добрую бібліятэку з беларускіх і расейскіх кніг.

У клубе часта чыталіся лекцыі беларусазнаўства і па сацыяльных пытаннях. Рабіліся сямейныя вечарыні пад рэжысэрствам Цэраха. Часта выходзіў беларускі хор пад кіраўніцтвам ліцвіна Матыкайціса, зноў пацягнула сваю працу драматычная труппа пад кіраўніцтвам Цэраха, каторая ставіла бясплатныя спектаклі для уцекачоў. Былі адчынены 2 вячэрнія школы граматы і курсы беларусазнаўства. У канцы была адчынена калёнія працы для дзяцей. Калёнію загадвалі Рытар і Ільлючонок.

Ізной пачаў працаваць коопэратыў, які атрымаў ад сэкрэтэрыату 5 тысяч руб.

З беларускім войскам так сама стаяла добра, бо заняўшы Адэсу атаман Грыгор'еў пазволіў формаванне беларускую брыгаду, на чале якой астаўся палкоўнік Вэнт, а увесь камандны склад быў з беларусаў. Брыгада старалася перакінуцца на Беларусь і у гэтым сэнсе увесь час ішлі перагаворы. Брыгада складалася за усіх гатункаў войск.

К Грыгор'еўскаму руху на Украіне прыстала часць беларускай брыгады з палкоўнікам Вэнтам на чале. З правам Грыгор'ева, Вэнт недзе схавалася, а каманда разбеглася.

Брыгаду пераіменавалі у брыгаду Леніна, і ўсе беларусы яе пакінулі. Усе беларускія арганізацыі надпалі пад падазрэнне і праца іх зусім спынілася.

Адэскія беларусы два разы субсідавалі беларускую арганізацыю у месце Мікалаеве, але праца яе ішла слаба з-за нястачы жывых дзеячоў. Ёсць арганізацыі беларусаў у Сімфэропалі, Севастопалі, у Ступропалі і у Тыфлісе, але аб іх дзейнасці маецца мала вестак.

(«Звон»).

З ВІЛЬНІ.

Прыказ аб фармаванні Беларускай Арміі.

Цэнтральная Беларуская Рада Віленшчы і Горадзеншчы дастала ад сваіх прадстаўнікоў гэткую тэлеграму: „Загад аб фармаванні Арміі падпісаны у чацьвер. Пасылаем найглыбейшае павітанне ў гістарычны момэнт пачатку тварэння збройнай нацыянальнай сілы, якая будзе бараніць бацькаўшчыну. Алексюк, Канапацкі, Аусянік, Фохт“.

Загад аб разарваных грошах.

Польскі дзяржаўны банк у Вільні дастаў афіцыйны загад ад міністра фінансаў, згодна з якім павінны прымацца ўсе грошы на тых варунках, на якіх яны раней прыймаліся расейскім гасударственным банкам, г. з. прымаць усе падклееныя і разарваныя грошы, на якіх ёсць нумары і подпісы.

Ліст у Рэдакцыю.

Паважаны пане Рэдактару!

У № 3 Вашэе газеты у бюлетэні Цэнтральн. Бел. Рады Віл. і Горадз. паміж іншым кажацца: што Грамада Беларускае Моладзі ў Горадні прыслала ў Цэнтр. Раду даклад пад загалоўкам: „Ратуйце вучыцель“, у каторым апісваецца палажэнне Беларускага вучыцельства.

Кіраўніцтва Грамады лічыць патрэбным адзначыць, што такога дакладу Грамада не пасылала і разгляд вучыцельскіх спраў да Грамады не належыць.

Сэкрэтэр Кіраўніцтва Грамады Белар. Моладзі ў Горадні *К. Салошук*.

18/X 19.

Ад Рэдакцыі: Па выясненні справы выказалася, што гэта быў даклад у Раду не Грамады Беларускае Моладзі ў Горадні, а асабісты даклад сяброўкі гэтае Грамады П. Мядзёлкі.

Пачтовая скрынка.

Вёска Войштавічы. Язэпу Сухалету. «Беларуская Думка» ня выходзіць. «Дыямэнты» пасланы. Ці акуратна дастаіце „Незалежную Беларусь“?

Ваўкавыск. Вучыцелю Т. П. Вацлаў Ластоўскі ў склад рэдакцыі «Незалежнае Беларусі» не ўваходзіць.

Мэнск. Рэд газ. „Беларусь“. Толькі сягоньня першы раз дасталі *пачтай* ў Вільні вашу газету.

Рэдактар і выдавец: **К. МЯДЗЁЛКА.**

АБВЕСТКІ.

Новыя Беларускія кнігі:

Географія Беларусі—Смоліча. Цана 10 мр.

Беларуска-Маскоўскі слоўнік—Максіма Гарэцкага. Цана 7 мр.

Родны Край, першая пасыла лемантаря кніга да чытанья—М. Гарэцкае. Цана 3 мр. 50 ф.

Родны Край, другая пасыла лемантаря кніга да чытанья—Л. Чарняўшча нкі Цана 3 мр. 50 ф.

Лемантар «Зорка»—А. Смоліч. Цана 1 м. 75 ф.

Беларуская Граматыка—Тарашкевіча. Другое выданьне. Цана 2 мр. 50 ф.

Прадаюцца ў БЕЛАРУСКАЙ КНИГАРНІ, Завальная, № 7 і ўва ўсіх іншых кнігарнях.